

Zemkopības ministrija

**Kopējās lauksaimniecības politikas
nākotne:**

Tematiskā darba grupa:

Investīcijas
**(lauksaimniecības un pārtikas nozares
konkurētspēja)**

4.sanāksme

06.05.2021.

Tematiskās diskusijas - Investīcijas - paveiktais

Iepriekšējās tematiskās diskusijas:

- 15.04.2019.
- 27.06.2019.
- 03.03.2020.

ZM izstrādājusi situācijas analīzi specifiskajam mērķim SO2 Konkurētspēja

Lauksaimnieku konsultatīvā sanāsmēs diskutēts gan par nākamā plānošanas perioda atbalsta īstenošanas nosacījumiem, gan par pārejas perioda nosacījumiem 2021. un 2022.gadā, attiecīgi pamatprincipi izmantoti arī priekšlikumu sagatavošanai pēc 2023.gada

Zemkopības ministrija

PALIELINĀT LAUKSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJU

EK REKOMENDĀCIJA: atbalstam vajadzētu būt mērķtiecīgāk vērstam uz investīcijām, kam ir vislielākās iespējas panākt faktisku ražīguma pieaugumu. Ir svarīgi atbalstīt investīcijas, kas vērstas uz jaunām tehnoloģijām, kā arī zaļo un digitālo pārkārtošanos nodrošināt arī piekļuvi finanšu instrumentiem

SVID

- Produktivitāte paaugstinās, taču joprojām zema;
- Ir zema atbalsta atdeve;
- Lielākā daļa saimniecību ir pašpatēriņa;
- Izmaksas pieaug straujāk nekā izlaide;
- Eksportā ir liels izejvielu īpatsvars

KLP stratēģiskais plāns:

- ✓ Atbalstīt ieguldījumus saimniecību attīstībai, t.sk. finanšu instrumentu veidā, paredzot kombinēto finanšu instrumentu;
- ✓ Noteikt investīciju atbalsta sadalījumu dažāda lieluma saimniecību grupām. Noteikt obligātu ieguldījumu zaļajās investīcijās vides un klimata mērķu īstenošanai;
- ✓ Paredzēt vienreizēju maksājumu mazo saimniecību attīstībai;
- ✓ Atbalsts ieguldījumiem meliorāciju sistēmu uzlabošanā prioritāte valsts nozīmes meliorācijas sistēmām un koplietošanas sistēmām;
- ✓ Atbalstu ieguldījumiem pārstrādē saistīt ar vietējās izejvielas nosacījumu līdzšinējā apmērā;

Zemkopības ministrija

INTERVENČU ĪSTENOŠANAS MĒRĶI

Konkurētspējas veicināšana:

- produktivitāte
- orientēšanās uz tirgu mazo saimniecību grupai
- pētniecība un inovācijas
- pievienotās vērtības radīšana vietējam saražotajam produktam

Ieguldījums klimata mērķu sasniegšanā
un Zaļā kursa mērķu izpildē

Jauno lauksaimnieku iesaiste

Zaļais kurss un KLP

Zemkopības ministrija

Lauksaimniekiem, lauksaimniecības pārtikas uzņēmumiem, mežsaimniekiem un lauku kopienām ir būtiska loma vairākās svarīgās Zaļā kursa darbības jomās, tostarp:

izveidot **ilgtspējīgu pārtikas sistēmu** stratēģijas "No lauka līdz galdam" ietvaros

papildināt jauno **Bioloģiskās daudzveidības** stratēģiju, aizsargājot un uzlabojot augu un dzīvnieku daudzveidību lauku ekosistēmā

dot ieguldījumu Zaļā kursa klimata pasākumos, lai līdz 2050. gadam Eiropas Savienībā sasniegtu **klimatneitralitātes** mērķi

atbalstīt atjaunināto, 2021. gadā izziņojamo meža stratēģiju, **saglabājot veselīgus mežus**

sekmēt 2021. gadā izstrādājamo **nulles piesārņojuma** rīcības plānu, aizsargājot tādus dabas resursus kā **ūdens, gaiss un augsne**

Zemkopības ministrija

EK Zaļā kursa ietvaros 2030.gadam noteiktie ES mērķa rādītāji

Par 50% samazināt ķīmisko pesticīdu kopējo izmantojumu un radīto apdraudējumu un samazināt bīstamāko pesticīdu izmantojumu

Par 50% samazināt barības vielu zudumu, turklāt nodrošinot, ka nepasliktinās augsnes auglība. Tādējādi līdz 2030.gadam mēslošanas līdzekļu izmantošana tiks samazināta par vismaz 20%

Par 50% samazināt lauksaimniecības dzīvniekiem un akvakultūrai paredzētu antimikrobiālo līdzekļu pārdevumu

25% ES lauksaimniecības zemes izmantot **bioloģiskajā lauksaimniecībā**

10% lauksaimniecības zemes platību padarīt par tādām, kurās ir daudzveidības ziņā augstvērtīgi ainavas elementi

100% piekļuve ātram platjoslas internetam lauku apvidos līdz 2025.gadam

ATBALSTS LAUKSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAI (INVESTĪCIJAS)

Vienreizējs maksājums
par biznesa plāna
realizāciju

Kombinētais
finanšu
instrumenti

Kopējā
summa
33 milj.EUR

Kopējā
summa
**30,6
milj.EUR**

Kopējā summa
15 milj.EUR

Atbalsts
mazām
saimniecībām

Atbalsts
jauniem
lauksaimniekiem

Aizdevums ar
dalējas
pamatsummas
atmaksu

Mazie uzsāk
attīstību

Jaunie
dibina un
pārņem
(pirmie 5
gadi)

Mazie/vidējie
attīstās

- jauna, lietota tehnika
- dzīvi dzīvnieki

- u.c. nepieciešamie ieguldījumi

Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecību
attīstībā (88,6 milj.EUR)

Mazās saimniecības
Apgrozījums no 4 000 EUR līdz 70 000 EUR

Vidējās saimniecības
Apgrozījums 70 001 – 350 000 EUR

Lielās saimniecības
Apgrozījums virs 350 001 EUR

Kooperatīvās sabiedrības, kooperatīvo
sabiedrību apvienības, ražotāju
organizācijas

Tiek saglabāts
reģionalizācijas princips

+ Jauniem
lauksaimniekiem
papildus
intensitāte

Zaļie ieguldījumi*:
- mazās saimniecības – 20%
- vidējās saimniecības – 40%
- lielās saimniecības – 60%
*(izņemot bioloģ. lauksaimn.)

Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē (33 milj.EUR)

Eksporta uzņēmumiem prioritāriem ieguldījumiem (inovācijās, sadarbībā, digitalizācija, paaugstinātas kvalitātes produktu ražošana eksportam, bioloģiskai pārstrādei)

Vietējā tirgus pārstrādes uzņēmumiem

Esoši atzīti mājražotāji, kļūst par reģistrētu/atzītu pārstrādi

Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā (meliorācija)
38 milj.EUR

Valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas (ZMNĪ)

Valsts un koplietošanas sistēmām

Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās (88 milj.EUR)

Zemkopības ministrija

Mērķis - atbalstīt lauku saimniecības, lai uzlabotu to ekonomiskās darbības rādītājus un konkurētspēju, veicināt kooperācijas attīstību, nodrošinot dabas resursu ilgtspējīgu apsaimniekošanu un atbalstot pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku.

Atbalsta saņēmējs:

Lauku saimniecība - juridiska vai fiziska persona, kas pēdējā noslēgtajā gadā ražojusi Līguma par Eiropas Savienības darbību I pielikumā minētos produktus
Lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvā sabiedrība

Uzsācēji nevar pieteikties

Mazās saimniecības – 23 milj.EUR
Apgrozījums 4 000 līdz 70 000 euro
(saimniec.skaitis ~22 500)

Vidējās saimniecības – 40,7 milj.EUR
(pārdale 31 milj.EUR)
Apgrozījums 70 001 – 350 000 euro
(saimniec.skaitis ~1 190)

Lielās saimniecības – 16,9 milj.EUR
Apgrozījums virs 350 001 EUR
(saimniec.skaitis ~740)

Atzītās kooperatīvās sabiedrības, ražotāju grupas, kooperatīvo sabiedrību apvienības – 7,8 milj.EUR

Noteikt obligāti īstenojamo «zaļo» ieguldījumu kopumu no kopējā atbalsta pretendenta pieejamā maksimālā finansējuma:
Mazajā grupā – 20 %
Vidējā grupā – 40%
Lielajā grupā – 60%

Veicot ieguldījumus konkurētspējā lauksaimnieks nodrošina **neto apgrozījuma palielinājumu** vai **fiziskā apjoma palielinājumu,?**
«Zaļie» ieguldījumi – veiktie ieguldījumi

Tiek saglabāts reģionalizācijas princips pēc VPM deklarētām platībām LAD RLP

MAKSIMĀLAIS ATBALSTA APJOMS

Max attiecināmo izmaksu apmērs 1 000 000 EUR, būvniecībā var palielināt līdz 2 000 000 EUR, par summu, kas nomaksāta darba spēka nodokļos un darba algu apjomā vidēji pēdējos 2 gados

Individuālie atbalsta saņemšanas griesti:

piecas reizes, ja atbalsta pretendents īsteno projektu būvniecības aktivitātē un iegādājas pamatlīdzekļus, ievērojot, ka pamatlīdzekļu iegāde nepārsniedz atbalsta pretendenta ieņēmumus vairāk kā 3 reizes.

trīs reizes, ja atbalsta pretendents veic investīcijas tādu jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmu nodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai

Ieguldījumi lauku saimniecībās **papildus ierobežojums tehnikas iegādei**

Traktortehnikas un ražas novākšanas tehnikai vienam atbalsta pretendenta tiks noteikts maksimāli attiecināmās izmaksas ne vairāk kā 400 000 EUR plānošanas periodā 2021-2027

ATBALSTS «ZAĻIEM» IEGULDĪJUMIEM

(izvērstis saraksts pielikumā)

Zemkopības ministrija

Lauksaimniekiem obligāti jāveic *zaļie* ieguldījumi, lai sniegtu ieguldījumu SEG un amonjaka emisiju samazināšanā, klimata pārmaiņu samazināšanā un sekmētu pielāgošanos tām

Precīzo tehnoloģiju izmantošana:

- o **laukkopībā** minerālmēslu un AAL lietošanas samazinājumam, t.sk. tehnika bezapvērtes tehnoloģijai ((min-till, strip till un no-till/tiešā sēja) u.c.
- o **lopkopībā**, uzlabojot barības plānošanu, kvalitāti un nodrošināšanu, t.sk. ēdināšanas roboti, automatizētās slaušanas iekārtas u.c.

Kūtsmēslu apsaimniekošana:

- tehnika tiešā organiskā mēslojuma iestrādei
- šķidro kūtsmēslu krātuvju noseģšana
- kūtsmēslu krātuvju būvniecība un pārbūve atbilstoši jaunākajām tehnoloģijām

- o Ieguldījumi bioloģiskajā piena lopkopībā
- o Ilggadīgo stādījumu ierīkošana, t.sk. organiskajās augsnēs
- o Risku mazināšanas/klimata pārmaiņu pielāgošanās pasākumi, t.sk. dārzkopībā

Energoefektīviāte – enerģijas lietderīga izmantošana – vismaz 20% ietaupījums

Atjaunojamās enerģijas ražošana pašpatēriņam, t.sk. tehnikas pārbūve alternatīvo enerģijas avotu dzinējiem

Digitālie un robotizācijas risinājumi

Ūdens resursu efektīga izmantošana

Atbalsts ieguldījumiem pārstrādei (33 milj.EUR) (I)

Zemkopības ministrija

Uzsācēji nevar
pieteikties, izņemot, ja
pārstrādi uzsāk
lauksaimnieks

Investīcijas tādu jaunu iekārtu, tehnikas, aprīkojuma, informācijas tehnoloģiju un programmnodrošinājuma iegādei un uzstādīšanai, kas paredzēts **lauksaimniecības produktu pārstrādei**, un ar to saistītai iepakojšanai un pirmapstrādei

Atbalsta saņēmējs:

- **pārstrādes uzņēmums** - juridiska persona (tai skaitā kooperatīvā sabiedrība), kas lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumā nodarbojas ar lauksaimniecības produktu pārstrādi
- **ražotājs mājas apstākļos** - juridiska persona, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produktu pārstrādi mājas apstākļos.

Maksimālais attiecināmo izmaksu apmērs:

- eksporta uzņēmumiem prioritāriem ieguldījumiem (inovācijās, sadarbībā, digitalizācija, paaugstinātas kvalitātes produktu ražošana eksportam, bioloģiskai pārstrādei) – attiecināmās izmaksas 3 milj.EUR,
- vietējā tirgus pārstrādes uzņēmumiem – 1,5 milj.EUR,
- mājražotājiem – 200 000 EUR.

Individuālais maksimālais atbalsta apjoms tiek saistīts ar uzņēmuma apgrozījumu x5

Prioritāte ieguldījumiem
– vietējās izejvielas pārstrādei, aprites ekonomikai, bioloģiskajai pārstrādei

Zemkopības ministrija

Atbalsts ieguldījumiem pārstrādei (II)

Pārtikas pārstrādes uzņēmumi, kuri atrodas valsts nozīmes pilsētās, uz atbalstu var pretendēt, ja pretendents pirms projekta iesniegšanas **ir noslēdzis sadarbības līgumu par vietējās izcelsmes pamatizejvielas iepirkšanu** vai iepriekšējā pārskata gadā pirms projekta iesnieguma iesniegšanas **ir iepircis vietējo pamatizejvielu noteiktā apmērā.**

Projekta īstenošanas laikā to palielina par 10%

Papildus nosacījumi par vietējo izejvielu [*valstspilsētas - Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Jūrmala, Liepāja, Ogre, Rēzekne, Rīga, Valmiera un Ventspils*]:

40 % (gaļa) gaļas pārstrādes sektorā

30 % (augļi, dārzeņi un kartupeļi) augļu un dārzeņu pārstrādes sektorā

50 % (milti) maizes, miltu konditorejas, sausiņu un cepumu ražotājiem

70 % pārējos sektoros

Zemkopības ministrija

Atbalsts meliorācijas sistēmu sakārtošanai (38 milj.EUR)

Atbalsts paredzēts valsts nozīmes meliorācijas sistēmu un koplietošanas sistēmu sakārtošanai un valsts un pašvaldību koplietošanas sistēmām

Meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana valsts nozīmes sistēmās –
atbalsta intensitāte – 100%

Valsts un koplietošanas sistēmām – 90%

Zemkopības ministrija

ATBALSTS MAZO SAIMNIECĪBU ATTĪSTĪBAI

Atbalsts
15 000 EUR

Mazo lauku saimniecību attīstība

(Iespējamais pretendentu sk.: 2 400)

Atbalsts divos maksājumos

- 1) pirms 80%
- 2) pēc plāna realizācijas 20%

33 milj.EUR

Vienreizējs maksājums par
biznesa plāna realizāciju
maziem lauksaimniekiem
(lump sum)

Prioritāte

Augļkopība, lopkopība,
dārzenkopība

Saimniecības dalība kooperatīvā

Saimniecības kopējais apgrozījums

Atbalsta pretendents

SI/apgrozījums: 0 - 15 000 EUR

- ✓ Fiz.pers.vai jurid.pers. – lauku teritorijā
- ✓ Zeme: līdz 50 ha
- ✓ Lauksaimnieciskā izglītība (ir iegūta/iegūs) 160 stundas (kursi) vai 5 gadu praktiskā pieredze

Atbalstāmās aktivitātes

Dzīvu dzīvnieku iegāde

Stādu iegāde

Būvniecība

Jaunas, lietotas tehnika iegāde u.c.

Atbalsta saņemšanas nosacījumi

Darījumdarbības plāns + izstrādē un īstenošanā
piesaistīts konsultants:

- ✓ 2-4 gadi
- ✓ konkrētu rādītāju sasniegšana - palielina SI/apgrozījumu par 20%

Tiek saglabāts reģionalizācijas princips pēc
mazo saimniecību LIZ platības LAD RLP

VIENREIZĒJS MAKSĀJUMS GADOS JAUNIEM LAUKSAIMNIEKIEM (II PĪLĀRS)

Zemkopības ministrija

Jaunie izveido vai pārņem (pilnībā) saimniecību

(Iespējamais pretendentu sk.: 765)

Atbalsts divos maksājumos

- 1) pirms 80%
- 2) pēc plāna realizācijas 20%

Prioritāte

Auglkopība, dārzenkopība, lopkopība
Izglītība

Atbalsta pretendents

- o SI/apgrozījums: 15 000 – 70 000 EUR
- o Lauksaimnieciskā izglītība: 320 stundas (apguvis/apgūs 36 mēnešu laikā)
- o Pirmo reizi dibina: kontrolētā 1.saimniecība 1.reizi iesnieguma iesniegšanas gadā vai ne agrāk kā 5 gadus pirms (*juridiskai personai kapitāldaļas*):
 - iesniedza iesniegumu l/s atbalsta saņemšanai,
 - deklarējis l/s darbības ieņēmumus VID,
 - reģistrējis l/as dzīvniekus LDC (vismaz 3 liellopu vienības)

Atbalsta saņemšanas nosacījumi

Darījumdarbības plāns:

- ✓ 2- 4 gadi
- ✓ konkrētu rādītāju sasniegšana

Atbalstāmās aktivitātes

- ✓ Dzīvu dzīvnieku iegāde
- ✓ Stādu iegāde
- ✓ Jaunas, lietotas tehnika iegāde u.c.

30,6 milj.EUR

Vienreizējs maksājums – 40 000 EUR par biznesa plāna realizāciju jauniem lauksaimniekiem (lump sum)

Zemkopības ministrija

Kombinētais finanšu instruments – maziem lauku uzņēmējiem (15 milj.EUR)

**Aizdevums līdz
100 000 EUR**

*Daļēja pamatsummas
dzēšana 50% apmērā, bet
ne vairāk par 40 000 EUR*

Prioritāte

1. Augļkopība, dārzenkopība,
2. Lopkopība
3. Bioloģiska l/s
4. Projekti kas dod ieguldījumu pirmapstrādē/ pārstrādē

Atbalstāmas darbības:

- Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības radīšana un attīstība
- Lauksaimnieciskās darbības radīšana un veicināšana, atbalstot mazās un vidējas lauku saimniecības un arī gados jaunos lauksaimniekus

Atbalsta pretendents

- ✓ SI/apgrozījums: līdz 150 000 EUR/gadā
- ✓ Ja veic l/s, lauksaimnieciskā izglītība: l/s - 160 stundas, jauniem l/s 320 stundas (augstākā, prof. izglītība, arī l/s kursi)

Atbalsta saņemšanas nosacījumi

Darījumdarbības plāns:

- ✓ 2- 4 gadi – seko izvērtēšana
- ✓ konkrētu rādītāju sasniegšana

Atbalstāmās aktivitātes

- ✓ Dzīvu dzīvnieku iegāde
- ✓ Stādu iegāde
- ✓ Jauniem lauksaimniekiem ir iespējama saimniecības iegāde
- ✓ Jaunas, lietotas tehnikas iegāde, būves pārbūve, būves uzstādīšana, būves celtniecības izmaksas, kā arī ēkas atjaunošanas izmaksas
- ✓ Apbūvētas un neapbūvētas zemes iegāde, 10% apjomā no projekta summas
- ✓ Apgrozāmie līdzekļi

LEADER neluksaimnieciskā aktivitāte

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas

LEADER 10%
no ELFLA
72,3milj.EUR
(20% pārtikas
ZPI)

Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas (vismaz 50% no 49,16milj.EUR)	Atbalsta pretendenti	Atbalsta intensitāte *	Viena projekta maksimālā attiecināmo izmaksu summa *
Neluksaimnieciskās uzņēmējdarbības radīšana, attīstība, tsk., tūrisms	Uzņēmējdarbības uzsākšanai (vienkāršotās izmaksas)	➤ vienreizējs maksājums	➤ 5 000 EUR
Luksaimniecības produktu pārstrāde	Uzņēmēji ar apgrozījumu līdz 150 000 EUR/gadā	➤ 40%	➤ līdz 200 000 EUR
Tirdzniecības vietas izveide/labiekārtošana	Kooperatīvās sabiedrības	➤ 40%	➤ līdz 200 000 EUR
Darbinieku produktivitātes kāpināšana	Pašvaldības (tirdzniecības vietas izveide, kopprojekts ar uzņēmēju)	➤ 40%	➤ līdz 200 000 EUR

* VRG SVVA stratēģijā **var palielināt** atbalsta intensitāti (max līdz 75%), nosakot kritērijus, piem., saistītus ar **bioekonomiku (t.sk. aprites ekonomika), inovācijām, energoefektivitāti, kopdarbību, sociālo uzņēmējdarbību** un **samazināt** maksimālo attiecināmo izmaksu summu.

Atbalsts tiks sniegts saskaņā ar neluksaimniecības *de minimis*;

Zemkopības ministrija

HORIZONTĀLĀ PRIORITĀTE: ZINĀŠANAS, KONSULTĀCIJAS UN INOVĀCIJAS (39 milj.EUR)

Profesionālo zināšanu un prasmju pilnveides intervence

Mācības (t.sk. praktiskās nodarbības/a pmeklējumi grupās)

(Pretendenti: jur. personas, kas iekļautas IZM izglītības iestāžu reģistrā ar vismaz 1 licencētu māc. programmu/ nozares NVO & kooperatīvi)

Apmācīto skaits:
~ 10 000

Konsultantu apmācība (individ./gru pās)

(Pretendenti: jur. personas, kas iekļautas IZM izglītības iestāžu reģistrā ar vismaz 1 licencētu māc. Programmu l/s vai m/s)

Apmācīto skaits:
~ 500

Informatīvie pasākumi (grupās)

Semināri, konferences u.c. info pasākumi (Pretendenti: nozares NVO, kooperatīvi.)

Dalībnieku skaits:
~ 5 000

Zināšanu & konsultāciju tēmas:

lauksaimniecība, mežsaimniecība, pārtikas ražošana, uzņēmējdarbība, kooperācija, vide un klimats, anti mikrobiālā rezistence; digitālā izstrāde, inovācija u.c.

*DV ir pienākums izveidot Saimniecību konsultatīvo sistēmu un nodrošināt konsultācijas

Demonstrējumu intervence

Demonstrējumi

(Pretendenti: jur. persona, kas ir reģistrēta Zinātnisko institūciju reģistrā vai IZM izglītības iestāžu reģistrā)

Demo skaits:
~ 15

Konsultāciju intervence

Vienreizējas konsultācijas* (individuāli)

(Pretendenti: jur. personas, valsts/privātas struktūras; nav interešu konflikta, sniedz objektīvas konsultācijas)

Konsultēto skaits:
~ 5 000

Inkubācija (ilgtermiņa sadarbības līgumi)

(Pretendenti: jur. personas, valsts/privātas struktūras, nav interešu konflikta, sniedz objektīvas konsultācijas)

Atbalstīto skaits:
~ 385

Sadarbība

Atbalsts inovāciju izstrādei (nacionālā līmenī)

Skaits: 26 projekti

Atbalsts jaunu produktu, metožu, procesu un tehnoloģijas izstrādei (saimniecību līmenī)

Skaits: 137 projekti

Produktu virzība tirgū un tūrisma pakalpojumu marketinga

Skaits: 62 projekti